

Od Kłajpedy do Szczecina (1941)

muzyka i słowa: Adam Kowalski

Polska pieśń wojskowa z II Wojny Światowej. Wydana w 1941 roku w Szkocji w zbiorze Adama Kowalskiego „Kierunek – Wisła”. Jego treść wskazuje, że skierowany był głównie do marynarzy i żołnierzy Polskiej Marynarki Wojennej.

Nota historyczna

*Premier RP i Naczelny Wódz, gen. Władysław Sikorski (w jasnym płaszczu, salutuje) w towarzystwie m.in. ministra obrony narodowej, gen. Mariana Kukieła przechodzi przed frontem kompanii honorowej WP (Wielka Brytania, 1940-43).
Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe*

Po upadku Francji w czerwcu 1940 resztki polskich oddziałów wojskowych ewakuowały się do Anglii. 28 września 1940 roku rozkazem Wodza Naczelnego generała Władysław Sikorskiego¹ sformowano tam I Korpus Polski². Rozlokowano go w Szkocji, a dowództwo znajdowało się w Edynburgu. Pierwszym dowódcą był generał Marian Kukiel³. Po wchłonięciu uzupełnień z Armii generała Anders w 1942 roku związek zmienił nazwę na I Korpus Pancerno-Motorowy. Tworzyły go 1 Dywizja Pancerna

oraz 1 Samodzielna Brygada Strzelców.

W 1944 obie jednostki przekazano pod dowództwo brytyjskie, a w ich miejsce utworzono 4 Dywizję Piechoty oraz 16 Samodzielną Brygadę Pancerną. Formowano je głównie z jeńców z Wehrmachtu – przymusowo wcielonych Polaków z ziem włączonych bezpośrednio do Rzeszy. Jednostki te nie wzięły już udziału w walkach frontowych. Ostatnim dowódcą I Korpusu po zakończeniu działań wojennych w Europie był generał Stanisław Maczek⁴.

W marcu 1946 roku z oddziałów I Korpusu oraz innych formacji Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie (PSZ) utworzono Polski Korpus Przysposobienia i Rozmieszczenia. Jego zadaniem była pomoc żołnierzom w powrocie do Polski, emigracji do innych krajów lub pozostaniu w Wielkiej Brytanii. Korpus istniał do 1949 roku.

Analiza tekstu

Tekst „Od Kłajpedy do Szczecina” ma cztery zwrotki. Jego treść wskazuje, że skierowany był głównie do marynarzy i żołnierzy Polskiej Marynarki Wojennej⁵. Jest z jednej strony

ŚPIEWNIK NIEPODLEGŁOŚCI

przypomnieniem jej dotychczasowego szlaku bojowego i walk w obronie Ojczyzny, a z drugiej manifestem planów odzyskania polskiego dostępu do morza. Pierwsza zwrotka jest wezwaniem do walki o zwycięstwo, na które „polski czeka lud”. Wymienione są Gdańsk i Gdynia – główne porty I i II Rzeczypospolitej. Wspomnienie o Szczecinie i Kłajpedzie to plany na powojenną odbudowę. Warto wspomnieć, że właśnie w 1941 roku, u szczytu niemieckiego powodzenia w tamtej wojnie, pojawiła się polska koncepcja (popierana głównie przez polityków nurtu narodowego) powojennego włączenia w skład Rzeczypospolitej głównego portu dla handlu odrzańskiego – Szczecina – oraz portów znajdujących się niegdyś w składzie I Rzeczypospolitej – w tym m.in. Kłajpedy. Druga zwrotka jest powtórzeniem wezwania do bezwzględnej walki („pieni się niemiecka krew”) i manifestem wiary w boską pomoc („gromami bije Bóg”). Trzecia zwrotka jest powtórzeniem programu odbudowy, do którego obok wymienionych wcześniej miast, dochodzi tym razem Królewiec – główny port Prus Książęcych⁶, dawnego lenna królów polskich. Włączenie tego miasta wraz z całym Prusami Wschodnimi było w czasie wojny częścią oficjalnego programu sił politycznych tworzących Polski Rząd na Uchodźstwie⁷. Ostatnia zwrotka to wizja ostatecznego zwycięstwa, parady („róże w lufach”) i uczczenia pamięci obrońców Helu i Westerplatte z 1939 roku. Pieśń kończy zapewnienie, że tego, co odzyskamy już nigdy nie damy sobie odebrać.

Opracował: Piotr Pacak

---

¹ Władysław Sikorski (1881-1943), polski wojskowy i polityk, generał broni Wojska Polskiego, premier i minister spraw wojskowych II Rzeczypospolitej, Naczelnny Wódz Polskich Sił Zbrojnych i premier Rządu RP na Uchodźstwie podczas II Wojny Światowej. [Strona na Wikipedii](#)

² I Korpus Polski PSZ na Zachodzie – wyższy związek taktyczny Polskich Sił Zbrojnych w latach 1940-47. [Strona na Wikipedii](#)

³ Marian Kukiel (1885-1973), generał dywizji Polskich Sił Zbrojnych, historyk wojskowości, działacz społeczny, polityk, zastępca przewodniczącego Komitetu Ministrów dla Spraw Kraju od 8 listopada 1939 roku, członek Towarzystwa Historycznego we Lwowie. [Strona na Wikipedii](#)

⁴ Stanisław Maczek (1892 – 1994), generał Wojska Polskiego, oficer dyplomowany, dowódca wojskowy, uznawany za polskiego prekursora broni pancernej Kawaler Orderu Orła Białego, honorowy obywatel Holandii. 11 listopada 1990 r. awansowany przez prezydenta RP na uchodźstwie do stopnia generała broni. [Strona na Wikipedii](#), [Film o generale Maczku od Muzeum Historii Polski](#)

⁵ Polska Marynarka Wojenna w II Wojnie Światowej. [Strona na Wikipedii](#), [Strona na polskieradio.pl](#), [Polska MW w II Wojnie Światowej – dyskusja w IPN](#)

⁶ Prusy Książęce – państwo utworzone po sekularyzacji państwa zakonu krzyżackiego w Prusach, na podstawie traktatu krakowskiego 1525, zawartego między Zygmuntem I Starym a jego siostrzeńcem Albrechtem Hohenzollernem. Do roku 1657 pozostawały lennem Królestwa Polskiego. [Strona na Wikipedii](#)

⁷ Polski Rząd na Uchodźstwie – rząd Rzeczypospolitej Polskiej istniejący w latach 1939–1990, będący legalną kontynuacją władz II Rzeczypospolitej, zmuszonych opuścić Polskę po agresji III Rzeszy i ZSRR na nią we wrześniu 1939 i okupacji całego terytorium Polski przez agresorów. Siedzibą rządu był Paryż, później Angers (na zasadzie eksterytorialności), a od końca czerwca 1940 (kapitulacji Francji) – Londyn. Do 5 lipca 1945 r. był powszechnie uznawany na arenie międzynarodowej (z wyjątkiem ZSRR oraz III Rzeszy i jej sojuszników) za jedyny legalny rząd Polski; po tej dacie utracił status podmiotu prawa międzynarodowego, jednak mimo to funkcjonował nadal, aż do pierwszych powszechnych wyborów prezydenckich w Polsce w 1990 r. [Strona na Wikipedii](#), [Zdigitalizowane Archiwum w zbiorach Instytutu Sikorskiego](#)